

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לנצל ולהפיץ בלי רשות בכתב

שבת קודש יט סיון תשע"ט: הדלקת נרות: ירושלים 7:12 תל-אביב: 7:28 חיפה 7:21 מוצאי שבת: ירושלים: 8:30 תל-אביב: 8:33 חיפה: 8:35 ר"ת: 9:05

פרשת שלח

זיכוי והטבה לרבים

מופץ השבוע
"בריאות ורפואה" – 116

ככל שירבה אדם בלימוד התורה וקיום המצוות, בן יגדל להיטיב בכך עם אנשי מקומו !
נלמד מהפסוק "היש בה עץ אם אין" (פרק יג-ב)

ופירש רש"י: היש בה עץ – אם יש בהם אדם כשר שיגן עליהם בזכותו. ואמרו חז"ל בגמרא: הכי קאמר להו [=כך אמר להם] משה לישראל, ישנו לאותו אדם [איוב] ששנותיו כעץ ומגין על דורו כעץ (בבא בתרא טו.).

אמרו חז"ל בגמרא (סנהדרין צט:): מיהו אפיקורס [שאין לו חלק לעולם הבא]? זה שאומר "מה אהני לן רבנן לדידהו קרו לדידהו שנו" [=מה מועילים לנו רבנן בלימודם, לומדים בשביל עצמם]. וכתב רש"י: "והם אינם יודעים שהעולם מתקיים עליהם". ותמוה: וכי בשביל כך מגיע להם עונש כה חמור – איבוד עולם הבא?!

וביאר הגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל, דמכיון שמנכין לו לאדם מזכויותיו עבור מה שנהנה בעולם הזה, הכיזד אם כן, יספיקו לו זכויותיו לרכוש עולם הבא? אלא הרי כבר אמרו חז"ל: "כל העולם ניזון בשביל חנינא בני". והיינו בזכות הצדיקים שישנן בכל דור ודור, ניזונים כולם וממילא נותרות זכויות מצוותיו של האדם בעולם הזה, כדי להתפרנס מהם לעולם הבא.

ואולם במי דברים אמורים? במי שמאמין במעלת תורתו של הצדיק; או-אז יש לו הזכות להנות ממנו. אבל אפיקורס שאינו מאמין בתורת הצדיק ושואל "מאי אהנו"? נמצא שהוא נהנה מהעולם הזה באמצעות זכויותיו שלו עצמו, ולא נשאר לו מאומה מהן כדי להתפרנס לעולם הבא, ומכאן גוזר עונשו שאין לו חלק לעולם הבא.

מצינו בגמרא (חולין ז.) שיש בכח הצדיקים לשלוט על הבריאה עצמה, כפי שמסופר על רבי פנחס בן יאיר שביקש לעבור בנהר גינאי ואמר לנהר: "חלוק לי מימך ואעבור בך" ולא הסכים. או-אז אמר לו רבי פנחס: "אם אי אתה חולק, גוזרני עליך שלא יעברו בך מים לעולם!" מיד חלק מימיו ועבר בו.

ונשאלת השאלה: אם אכן יש בכח רבי פנחס בן יאיר לפעול לקריעת מי הנהר, אם כן, במה כה גדול ועצום נס קריעת ים סוף? אלא כך ביאורם של דברים: נס קריעת ים סוף, מכיון שהיה קודם מתן תורה נחשב הוא לנס עצום, אך לאחר מתן תורה יש בכח הצדיקים עמלי התורה לעשות כן בכח תורתם משום שהטבע כפוף להם.

וכדבריו המאלפים של **האור החיים הק'** (בשלח יב-כז) שכתב: "אכן תנאי זה הוא בכלל התנאים שהתנה ה' על כל מעשי בראשית להיות כפופים לתורה ועמליה, ולעשות ככל אשר יגזרו עליהם, וממשלתם עליהם כממשלת הבורא ברוך הוא.

צדיק שימגן עליהם בזכותו...

סיפר עד ראייה: כמחצית השנה לאחר שנתמנה הגאון **רבי מאיר שמחה זצ"ל** (בעל האור שמח) לרבה של דוינסק אירע המעשה המופלא שלפנינו:

נהר גדול השתרע על יותר מאלף ק"מ למרגלות העיר דוינסק. טבע הדבר, כי נהר בסדר גודל כזה מחייב פעולות המונעות את הצפת העיר באם יעלה הנהר ח"ו על גדותיו. ואמנם התקינו מהנדסי העיר פתחי ניקוז בגובה מסוים של דפנות הנהר, למקרה של זרימת מים מוגברת ממי גשמים שאז ינקזו המים לשם, ותמנע סכנת שיטפון מן העיר.

באותה שנה היתה זרימת המים לנהר, כה חזקה, עד שפתחי הניקוז לא הועילו וחסרו סנטימטרים בודדים עד שהמים יעברו את גובה הנהר. סכנת הצפה ושיטפון איימה על העיר כולה. בהלה גדולה אחזה בתושבים ורבים החלו לברוח.

הגוים רצו מבוהלים לכומר והוא ברוב יאושו ופחדו אמר להם: מוכרחים ללכת לרב של היהודים. ואכן משלחת נכבדה באה לפני רבי מאיר שמחה ותיארה בפניו את המצב הנורא.

ביקש רבי מאיר שמחה עגלה ונסע בה אל הגשר שעל הנהר, ובנתיים ממשיך הנהר לעלות ולגאות. כולם רעדו מפחד מפני העומד לקרות. ואז הכל נדהמו לשמוע את רבי מאיר שמחה כשהוא פותח ואומר בתקיפות:

"שר של ים, אני גוזר עליך שתעצור!" אבל המים המשיכו לעלות. חזר שוב: "שר של ים, אני המרא דאתרא ואני גוזר עליך שתעצור!" אך גם בפעם הזאת לא עזר. חזר בפעם השלישית ואמר במשנה תוקף: "אני המרא דאתרא, אני גוזר עלך לעצור, ואם לא תעצור אשים אותם בחרס!"

והנה ממש ברגע זה התרחש דבר הפלא ופלא: גיאות המים נפסקה והמים החלו לשקוע. כל הנוכחים ההמומים פרצו בצעקות שמחה וצהלה. ראש העיר התכופך ברתת לעומת הרב ובהבעת תודה נרגשת נשק את ידיו.

עלון "איש לרעהו" פרשת שלח הוקדש לע"נ

ר' רפאל ראובן בן ר' שמואל זצ"ל

נלב"ע ה' סיון

ת . נ . נ . צ . ב . ה .

עלון "איש לרעהו" פרשת שלח הוקדש לע"נ המחנך הדגול

הרה"ג **רבי מאיר בהר"ר אליהו מזנק זצ"ל**

מייסד ומנהל ת"ת תורת אמת-ב"ב, שעמד לימין מערכת

"איש לרעהו" במכתבי ברכה וחיזוק לאורך כל השנים

נלב"ע בעש"ק י"א סיון תשע"ט

ת . נ . נ . צ . ב . ה .

שלא לדבר לשון הרע ושלא להוציא שם רע על זולתו!

נלמד מהפסוק: "וינסו אותי זה עשר פעמים" (פרק יד-כב)

ואמרו חז"ל: בא וראה כמה גדול כח של לשון הרע. מנלן? ממרגלים. ומה המוציא שם רע על עצים ואבנים כך. המוציא שם רע על חברו על אחת כמה וכמה (ערכין שם). וצ"ב: אם הוציאו שם רע רק על עצים ואבנים מדוע נענשו בעונש כה חמור? אלא משום שיש בהוצאת שם רע, חסרון נוסף, שמגנה את מעשה השי"ת. ובמיוחד חמור הדבר כשהוא נסוב על ארץ ישראל אשר בחר בה ה' וקידשה מכל הארצות.

כפי המובא ברש"י, התביעה על המרגלים היתה שראו את מרים שלקתה על עסקי דיבה שדיברה במשה ולא לקחו מוסר. וידועה השאלה: וכי אפשר להשוות בין הוצאת דיבה על משה רבינו אבי הנביאים ומבחר הנבראים, לבין הוצאת דיבה על עצים ואבנים ומדוע שיקחו המרגלים מוסר ממרים?!

ותירץ הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל (בספרו אזנים לתורה) ב' תרצ"א: א) משה רבינו לא היה מקפיד והיה סובל הכל אפילו יותר "מעצים ואבנים", שהרי אמרו גדול מה שנאמר במשה ואהרן שאמרו "ונחנו מה", ובכל זאת היתה תביעה על מרים.

ב) הארץ הקדושה נחשבת לדבר שיש בו רוח חיים, שהרי יש לה שבת מיוחדת "שבת הארץ" (ויקרא כה). כן היא תובעת עלבונה ומי שאינו מודה בארצו אינו נקבר בארצו. וכן נאמר "אז תרצה הארץ את שבתותיה..." ותורת ישראל נקראת "תורת הארץ", והארץ מקיאה את החוטאים המטמאים אותה והמגדישים את הסאה. על כן, המרגלים היו צריכים להזהר מלדבר לשון הרע על ארץ ישראל המקפדת על כבודה יותר מאשר משה רבינו הקפיד על כבודו.

עד כמה גדול חטאם של המרגלים רואים מהעובדה שכאשר חטאו ישראל ועשו את עגל הזהב "וימירו את כבודם בתבנית שור" (תהלים קו-כ) נאמר למשה "לך נחה את העם הזה". ואילו בחטא המרגלים לא נסלה להם החטא ונגזר עליהם שבמדבר הזה יתמו ושם ימותו."

תמה על כן הגרי"ש אלישיב זצ"ל: וכי גדול כוחה של ארץ ישראל יותר מעבודה זרה? הרי על עבודה זרה נאמר שכל המודה בה ככופר בכל התורה כולה וילק"ש דברים - תתע"ז, ואילו על ארץ ישראל לא מצינו אמירה כזו?!

אלא ביאר הרב אלישיב, כי פשר חומרת חטא המרגלים היה כפי שאמר הפסוק בתהלים (קו-כד) "וימאסו בארץ חמדה". מה פירוש "ארץ חמדה"? על הכתוב "ואתן לך ארץ חמדה נחלת צבי" (ירמיה ג-יט) אמרו חז"ל: למה נקראת חמדה? שבת המקדש נתון בתוכה. וכדכתיב "ההר חמד אלוקים לשבתו".

נמצא, איפוא, שהמרגלים לא מאסו את ה"ארץ זבת חלב ודבש". גם הם רצו שתהיה להם "ארץ משלהם". אבל הם מאסו את הקדושה שבארץ ישראל. את ה"חמדה" שבה. הם לא היו מוכנים להלחם בעד ירושלים, מפני קדושתה. למען בית המקדש. ולכן טענו "נתנה ראש ונשובה מצרימה".

באחת משיחותיו של כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג - רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצ"ל בפרשת "בחוקותי", פתח ואמר: התורה הקדושה אומרת "אם בחוקותי תלכו". ומפרש רש"י: שתהיו עמלים בתורה. ומיד לאחר מכן כתוב בפסוק "ועץ השדה יתן פריו", ואני שואל: האם זה כל השכר שיקבלו ישראל עבור עמל התורה? פירות? תפוחי עץ?!

"אין זאת" - חזר וישב האדמו"ר - "אלא מפני שמדובר כאן בפירות ארץ ישראל שיש בהם קדושה מיוחדת, והאוכל אותם גם כן מתקדש. נמצא, איפוא, כי השכר אינו פירות בעלמא. השכר הוא התקדשות!"

בנאום שנשא פעם הרב מפוניבז' - הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל בפני הציבור בפתח תקוה, הלהיב את

"אסור לדבר בגנות ארץ ישראל..."

כאשר שב בנו של הגאון רבי ברוך בער לייבוביץ זצ"ל לחו"ל מלימודו בישיבת חברון שבארץ ישראל, יצא עם אביו ומספר תלמידים לטייל קמעה. בדרך סיפר הבן על מזג האוויר הנפלא השורר בארץ ישראל.

הגיב אחד המלוים ואמר, שדוקא בימים אלו קיבל מכתב מהוריו "שבקיץ זה, שורר חום כבד בארץ ישראל. היסה אותו רבי ברוך בער באומרו: "אסור לדבר בגנות ארץ ישראל!"

וסיפר אחד התלמידים שעלה לארץ ישראל כי כאשר בא להפרד מרבי ברוך בער, זרזו שבארץ ישראל האחריות לקיום התורה והמצוות גדולה יותר וכי יש תביעה יותר.

כיוצא בזה, סיפר רבי מנחם ציוני, שכאשר בא להפרד מרבי ברוך בער לפני שעלה לארץ ישראל התעניין אצלו להיכן בדעתו ללכת ללמוד. וכשהשיב לו כי מתעתד ללמוד בירושלים, עורר אותו על גודל הזכיה ללמוד תורה בירושלים עיה"ק, ושיש לנצל זכות זו לעלות בתורה ויראת שמים.

הרב הדומה למלאך

"עיני ה' אלוקיך בה..."

כאשר ביקר כ"ק האדמו"ר מבויאן - רבי מרדכי שלמה זצ"ל בפעם הראשונה בארץ ישראל, קיבלו חסידיו את פניו בנמל בעיר חיפה, ומספר חסידים נכנסו עמו למכונית שנסעה לתל אביב. הנסיעה נמשכה כשעתיים, ובמשך כל אותה עת לא הוציא הרב מפיו אף מילה, אלא הביט החוצה בעד החלון והתבונן בנוף הנשקף לעיניו.

הרהיב עוז אחד החסידים ושאל את הרבי: "למדניו רבינו מה רואים מן החלון?"

השיב לו הרבי: "הרי נאמר על ארץ ישראל 'עיני ה' אלוקיך בה מראשית שנה ועד אחרית' (דברים יא-טז), ואם כן, ודאי שאחד כמוני ראוי לו שיסתכל בה..."

דמויות הוד

"במקום הקדוש שהתהלך אליהו הנביא..."

ישיבתו של כ"ק האדמו"ר מסדיגורא - רבי אברהם יעקב פרידמן זצ"ל בארץ ישראל, הביאה אותו להתעוררות ולרוממות הנפש, עד כדי כך שלא היה מוכן בשום אופן לעזוב את הארץ, אפילו כדי לבקר את חסידיו בחוץ לארץ.

כאשר היה נוסע בימי הקיץ למנוחה בהרי הכרמל. הקפיד שלא לומר שהוא נוסע לחיפה אלא שהוא נוסע להרי הכרמל, כי שם התהלך אליהו הנביא, וקדושתו חופפת על המקום.

פעם אחת בשהותו בכרמל התרגש עד מאוד ואמר לחסידיו: "מה גדולה היא הזכות לצעוד באותו מקום שאליהו הנביא הסתובב בו וקידש שם שמים בהכריזו 'ה' הוא האלוקים!"

במחיצתם

"זו הוצאת דיבה על הארץ..."

כשהתאושש הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל ממחלתו בעוד ידו משותקת, חידש את אמירת שיעוריו בישיבה. פעם ביום חורף קר וסגרירי, אמר לו אחד התלמידים: "הקור נורא! אסגור לרב את המקטור, ארכוס את הכפתורים". סירב רבי בן ציון לכך. תמה התלמיד: "וכי לא קר לרבינו?"

השיב לו: קר מאוד, אבל לא אמרת שקר לך או לי. אמרת שהקור נורא, וזו הוצאת דיבה על הארץ, ארץ הקודש. ואם אסכים, אביע בכך הסכמתי לדבריך. אני מעולם לא אמרתי שחם או קר בחוץ! ארץ ישראל נפלאה ואין כאוירה. ובמיוחד ירושלים עליה נאמר שהיא "יפה נוף משוש כל הארץ" ופירש המלבי"ם שאקלימה משובח ומובחר.

הפטיר רבי בן ציון: "תוכל לומר שחם לך או קר לך, אך אל תאמר שקר בחוץ, בוודאי לא שהקור נורא!"

יגילו במלכם

המשך - איסור הוצאת דיבה ולשה"ר

"יותר קרוב לשכינה..."

בשעה שעמד המשגיח - הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל לעלות בפעם הראשונה לארץ ישראל, שאלו רבו הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל, מדוע נוסע הוא לארץ ישראל? השיב לו המשגיח, כי חושב שכאשר הוא יהיה במקום שהיו שם הנביאים יהיה יותר קרוב לשכינה ויוכל להכיר את הבורא טוב יותר.

לאחר שנים רבות, כאשר קבע את מגוריו בארץ ישראל, כתב מכתב (באור יחזקאל - סז) כהאי לישנא: "עכשיו שאני כאן מרגיש אני החילוק בין ארץ ישראל לחוץ לארץ כמו החילוק בין שבת קודש לימות החול וכמדומני אם איני מטעה את עצמי, מרגיש אני גם מעלה בתפילותי גם כן שהם טובים יותר בארץ ישראל".

חוברת קול התורה

"פטור אני מהוצאת דיבה"...

רגיל היה כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג - רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצ"ל, להביע בכל הזדמנות רגשי עונג והתפעמות נפשית מן היופי והחן השפוף על כל רגב וגרגיר חול מעפרות ארצינו הקדושה. כשנזדמן פעם למירון, ושהה במשך כל הלילה במערת רשב"י, יצא עם שחר מבית הטבילה והשקיף לרגע על ההרים מסביב ותפארת הבריאה. התפעל וקרא: "אם רבונו של עולם הבטיחנו "ארץ חמדה טובה ורחבה". הנה רואים אנו שקיים הבטחתו ביד נדיבה..."

פעם התייחס בדבריו למצב הרוחני שבארצינו הקדושה. הוא הזכיר שיש המתריסים כלפיו, מדוע אין הוא מותח ביקורת על ארץ ישראל והנהגתה. "נניח" - אמר בצחות - "שהוצאת דיבה על א"י היא מצוה רבת, אבל כבר נפסקה הלכה ש"העוסק במצוה פטור מן המצוה", ואני הרי הלא טרוד עכשיו בקיום מצוה של "ישוה ארץ ישראל" דהיינו בבנין "קרית צאנז" בנתניה, ולכל הדעות פטור אני מן המצוה של הוצאת דיבה..."

לפי האש

שומעיו שיהיו אוהבים את ארץ ישראל, וכי ישתדלו להתאים את אורח חייהם אליה.

במרכז דבריו עמדה הפיסקה הידועה מתוך הקינה "ציון הלא תשאליו..." שחיבר רבינו יהודה הלוי ז"ל: "חיי נשמות אויר ארצך". האויר בארץ ישראל שוה מבכל מקום אחר בעולם. אויר של קדושה הוא. אוירא דארץ ישראל מחכים. ולכן גם החיים על אדמתה שונים לחלוטין.

החיים האידאליים פה מבחינה אקלימית - אמר הרב מפוניבז' - הם "חיי נשמות". חיים רוחניים. חיים של טוהר והזדככות. כל נסיון לחיות פה חיים גופניים, על בסיס חומרי-ארצי גרידא, מתנגש בתכונות הסגוליות-טבעיות של ארץ ישאל - תכונות המתבקשות מעצם בריאתה.

אל התחבר לרשע

להתרחק מאנשי רשע, שלא להיות מושפע ממעשיהם ודרכם הרעה!

נלמד מהפסוק: "ויקרא משה להושע בן נון יהושע" (פרק יג-טז)

וכתב רש"י (מהמד"ר): התפלל עליו -ה יושעך מעצת מרגלים. וכן בפסוק "ויעלו בנגב ויבא עד חברון" (יג-כב) דרשו חז"ל בגמרא (סוטה לד): "ויבואו" מיבני ליה: אמר רבא, מלמד שפירש כלב מעצת מרגלים והלך ונשתטח על קברי אבות והתפלל שינצל מעצת מרגלים. נמצאנו למדים, כי אף האדם הגדול ביותר, חושש מהשפעה השלילית של סביבתו. ולכן התפלל משה על יהושע, ולכן פרש כלב, והתפלל על קברי אבות שינצל מעצת המרגלים. ואם כך בגדולי עולם, על אחת כמה וכמה בכל אדם.

על משה רבינו נאמר שכאשר קרב אל המחנה, וירא את העגל ומחולות, השליך מידיו את הלוחות ושרבם. מבאר הרמב"ן מדוע לא נמנע משה מלשבר את הלוחות מפני מעלתו? ומבאר: "לא נמנע משה בכל זה מלשבר אותם, כענין שהזכירו רבותינו (שמו"ר ט-יא) שפרח הכתב עתה בבואו בגבול העגל, במקום הטומאה והחטא".

נמצאנו למדים - אמר הגר"ש שברון זצ"ל - שהאותיות פרחו מעצמם במקום הטומאה, ולא הוצרכו למעשיו של משה כלל, שכן מבואר ברמב"ן שרק אחרי שפרחו האותיות השליך משה את הלוחות ושרבם!

כי על כן, אין מציאות בעולם שקודש יתערב בחול, ואפילו אינו יכול להיות עמו באותו גבול מקום! אם נפגשים הם - מיד פורחת הקדושה ונעלמת!

מוסיף רבי שלום: ומה נואלו אלו המשתתפים בבית הספר ביחד עם אנשים טמאים ומתאחדים עמם ומערבים לימודי חול עם לימודי קודש. שהרי אם כתב אלוקים שכולו ניסים, בכל זאת פרחו בבואו אל מקום הטומאה. קל וחומר אותיות התורה הנלמדות במקומות טמאים, עם אנשים טמאים, בוודאי יפרחו מליבות התלמידים! עכ"ד.

ואף עצם ההתקרבות לרשעים מסוכנת היא עד מאד! ניתן ללמוד זאת מהפסוק (בפרשת מסעי) "ויסעו מקדש ויחנו בהר ההר בקצה ארץ אדום... ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה'... ואמרו חז"ל (במדב"ר ט-טז): "זהו שאמר הכתוב בהתחברך עם אחיזהו פרץ ה' את מעשיך, על שנתחברו לרשע הזה [אדום] לעבור בארצו, חסרו לאותו צדיק [אהרן]. לכך נסמכה פרשת אסיפת אהרן לאחר פרשת מלך אדום".

לומדים אנו מכאן - אמר הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל (במשנת רבי אהרן) - עד כמה חמורה היא ההתקרבות לרשע. שהרי בעצם זו היתה הדרך הקרובה להכנס לארץ, ככתוב "ויסעו מהר ההר דרך ים סוף לסבב את ארץ אדום, ותקצר נפש העם בדרך" (כא-ד), במשמע, שאם לא רוצים להאריך הדרך עד שתקצר נפש העם, צריך לקצר דרך ארץ אדום. ואף שלבסוף לא עברו שם בגלל סרובו של מלך אדום ולא נתחברו אליו, אעפ"כ נענשו רק על רצונם לעבור דרכו...

"הרי זו כריכה שאי אפשר להפריד"...

סיפר החפץ חיים: מעשה שאירע בוולוז'ין, כאשר אחד ה"משכילים" מסר את ספריו לכורך. טעה הכורך וכרך לו חומש עם - להבדיל - ספר חול רוסי, בכריכה אחת. כשהתפרסם הדבר רעשה כל העיירה: היתכן דבר הנורא הזה!! כזה חילול הקודש?! ביקשו אז רבים להחרים את הכורך על העוול הנורא שעשה...

כששמע על כך הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל הגיב ואמר: "אינני מבין על מה הזעקה! הלא יש פתרון פשוט לבעיה: תולשים בהנף יד את הכריכה ומפרידים את שני הספרים ואזי חוזר המצב לקדמותו".

ואולם - הסיף רבי חיים - מדוע לא קמה קול זעקה ולא סוערות הרוחות כאשר מכניסים אנשים לראשם דברי תורה, יחד עם השכלה ואפיקורסות בחדא מחתא, הרי זו כריכה שאי אפשר להפרידה. חילול קודש כזה חמור הוא עשרות מונים...

מבצר התורה...

סיפר הגאון רבי יעקב איידלשטיין זצ"ל: כאשר החלו בהקמת בנין ישיבת פוניבז' על הגבעה בבני ברק, ולפני קום המדינה, נקלע למקום אדם חילוני והתפעל למראה הקירות העבים. הוא ניגש לרב מפוניבז' - הגר"ש כהנמן זצ"ל וישאל אותו: "כלום מקימים פה מבצר"!!

השיב לו הרב כהנמן באירוניה מרה: "אכן, מבצר! כי הנה ימים באים, אתה וחבריך החילונים יקימו מדינה עברית, ומי יודע... עוד עלולים לגזור גזירות על לימוד התורה... נצטרך להלחם ולעמוד על נפשינו... נהיה זקוקים למבצר..."

הרב מפוניבז' - ח"ג

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

זכות גוררת זכות

אתה רואה אותם בימים בבתי הכנסת של השכונה - מתפללים מעומקא-דליבא!

אתה רואה אותם בערבים בבתי המדרשות של השכונה - מרביצים "שטייגען" כדת!

אתה רואה אותם ברחוב, צועדים מעודנים - לא מעדנות! - כל-כולם מרוכזים במטרה!

ואלה הם - איך לא - בחורי ה"רישום". אלפי תלמידי כיתות ח' שמתעתדים לעלות לישיבה-קטנה...

* * *

הרב יוסף כהן משתף אותנו בסיפור המרגש הבא, בו היה מעורב.

זה התרחש בבני-ברק. שני חברים מאותה כיתה ח', סימנו להם כמטרה להתקבל לישיבה מאוד מאוד נחשקת בעיר. אך דא עקא: בכל שנה ושנה מקבלת הישיבה מאותו תלמוד-תורה ילד אחד ויחיד בלבד. חוק בל יעבור!

כידוע מתכננות הישיבות את הרישום לטווח הארוך, ולא רק לשנה הנוכחית בלבד. התכנון הזה כולל הסכמים שונים ומורכבים עם תלמודי-תורה בדבר מספר התלמידים שיתקבלו, סוגם ואיכותם.

[אגב, קורה לפעמים שילד מצוין לא יצליח להתקבל לישיבה בה חפץ, משום שלמקום בו למד אין הסכם-מעוגן עם ישיבה זו. וגם קורה להיפך, ילד בינוני עשוי להתקבל לישיבה מצוינת, משום שבדיוק באותה שנה חסר תלמיד למילוי "המשבצת" הפנויה. והוא שודרג ברגע האחרון מבינוני למצוין].

במקרה שלנו התמודדו שני תלמידים יקרים ומצוינים, על משבצת אחת ויחידה. הם דווקא היו חברים מצוינים, גם למדו ב"חברותא", אבל כל אחד מהם קיווה שהוא יצליח לתפוס את המשבצת.

* * *

"כל אחד מהם קיווה שהוא יצליח לתפוס את המשבצת" אמרנו? לא מדויק! לפחות לא בכל מה שנוגע להורי הילדים.

אצלם: "כל אחד קיווה שהשני יצליח לתפוס את המשבצת!"

לא. אף אחד מהם לא התייאש מרצונו העצמי שבנו-יקירו יצליח להתקבל לאותה ישיבה, אך בראש ובראשונה העמיד את הרצון של חברו.

האבא הראשון התפלל על הבן של השני שיזכה להתקבל

- למרות שזה נוגד וסותר לחלוטין את רצונו העצמי. והגדיל לעשות האבא השני שנדב צדקה להצלחת בן חברו - למרות שהוא כמובן גם נדב צדקה להצלחת בנו...

יחד עם התפילות והצדקות נקטו גם שני ההורים בהשתדלות, כלומר הפעלת לחץ - כמקובל לפעמים במחוזותינו ובמחוזות כל עמך בית ישראל.

עד כאן התייחסנו להורים. אך בדבר הילדים עצמם? מסתבר שהתפוחים לא נפלו רחוק מן העץ. אחד ההורים שאל את הבן: אבל הרי רק אחד יכול להתקבל? והילד השיב: אז שיקבלו את החבר!

ערב המבחן הגיע. אחד משני האבות לקח את שני הילדים וערך להם חזרה מהירה על החומר. מתוך השתדלות ששניהם ישחו בחומר - בן חברו כמו בנו שלו...

* * *

תכל'ס. יכולים אנשים להסתובב בארץ ולחשוב שהם מנהיגים את העולם. לחתום על הסכמים כאלה ואחרים. אבל בשמים ישב הקב"ה וראה:

ראה את ההתמסרות הייחודית של ההורים זה לזה:

ראה את "החפץ בטובתו של חברו" הנדירה של הילדים זה לזה:

ראה את המידות-טובות שגם בשעת במקום ובשעה של פסגת-לחץ המשיכו לזהור:

המעשים הטובים הללו עלו כריח-ניחוח השמימה, והקב"ה הכניס לראש הישיבה מחשבה בראש: השנה נסטה באופן חד-פעמי מההסכם, ונקבל מתלמוד תורה פלוני שני תלמידים במקום אחד. הלוא שניהם מצוינים ממש!

* * *

מעולם. מעולם! לא התרחש נס כזה שהישיבה הסכימה לקבל שני תלמידים במקום אחד. זה לא פשוט עבורם. זה משבש את מפת התכנון, וזה גם עשוי להזמין לחץ צפוי בשנה הבאה. לאמור: "שנה שעברה קיבלתם שניים, תראו איזה מצוינים! תראו איזה נחת הם מביאים לכם! גם השנה יש לנו שניים, תאמינו לנו - מצוינים ממש! ממש!..."

אז אין דרך אחרת להגדיר זאת אלא שזו המחשבה ששתל הקב"ה בראשו של ראש הישיבה, בזכות ההקרבה הנדירה זה לזה שגילו הבחורים הצעירים עם הוריהם היקרים!

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il